

ФРАНСОА РАБЛЕ
ГАРГАНТУА И ПАНТАГРУЕЛ
(одломак)

Писмо Гаргантуа Пантагруелу

„Данас су све науке на снагу враћене, језици су обновљени; језик гречески, без кога се нико не би без стида могао назвати ученим, јеврејски, халдејски, латински. Изрази толико отмени или исправни, који су сад у општој употреби, у моје су доба изумевани само по надахнућу божанском, као што се с друге стране вели за артилерију, да је пронађена навођењем ђаволским. Свет је пун научника, преучених наставника, библиотека пространих, да већ мислим да ни у доба Платона и Цицерона и Панинијана није било толике згоде да се учи, као сад. Одсад свако може да живи и дише са онима који су се у Минервином храму усавршили, и шта ће му друго друштво! Видим већ да су данашњи хајдуци, целати, пробисвети и коњушари сто пута учевнији и изображенији но доктори и проповедници мога времена. Шта да кажем? Чак су и жене и девојке показале тежњу ка тој слави и дики, ка тој небеској мани благе науке! Тако сам потстакнут био да у овим својим годинама изучим књигу греческу, коју не презрех, као Катон, него само доколице не имађах да је од млађаног узраста свог схватим. А сада се наслађујем читајући Моралку Плутархову, дивне Диалоге Платонове, Споменике од Паузанија и Древност од Атенеја, чекајући и очекујући час у који се буде свидело госпуду створитељу мом да ме позове и нареди да земљу ову оставим. „Зато те, сине, опомињем да младост проведеш тако да се користиш науком и врлином. У Паризу си, а наставник ти је Знајша, па ће овај живим и усменим начином, а онај примерима похвалним да те образују и поуче.

„Хоћу и желим језике да изучиш савршено, прво гречески, како то хоће Квинтилијан, затим латински, па онда јеврејски ради Писма светог, па халдејски, ништа мање, арапски. Хоћу да стил израдиш, што се грчког тиче, по угледу на Платона, латински на Цицерона. Хоћу да нема те историје коју ти не би држао у памћењу, а у томе ће те помоћи Космографија оних који су о том предмету писали.

„За слободне уметности, геометрију, аритметику и музику од мене си добио нешто воље када си био још сасвим мали, од пет или шест година; што је пак преостало, то доврши; а знај ми сва правила астрономије. Остави се погађачке астрологије и Лулове вештине, као беспослице и обмане.

„Из грађанског права желим да напамет научиш лепе текстове, те да узмогнеш филозофски да ми их прикажеш.

„Што се пак тиче упознавања природних чињеница, желим да му се посветиш врло брижљиво, те да нема мора, реке или кладенца, чије рибе ти не би познавао; а не смеју ти остати непознати ни птице у ваздуху, ни дрвеће, жбуње и шибље у шуми, ни травке земаљске, ни метали сакривени у утроби провалија, ни драго камење целог Истока и Југа.

„Онда пажљиво често да ми разгледаш књиге лекара грчких, абљанских и латинских; не презри ни талмудисте ни кабалисте, а секцирањем честим постигни савршено знаше оног другог света, то јест човека. Неколико часова

дневно испитуј Писмо свето, најпре Нови завет и Посланице апостола на грчком, затим Стари, з а в е т на јеврејском.

„Покупи знање, хоћу да видим амбис од знања, јер кад уђеш у зреле године, имаћеш да изиђеш из мира и покоја студија, па да се латиш оружја, и да се бациш на изучавање витешког заната, да би могао бранити мој дом и помоћи наше пријатеље у борби против злотвора.

„Хоћу, једном речју, да даш себи рачуна о томе колико су ти студије користиле, а најбоље ћеш то учинити ако о свему будеш водио расправе, јавно, противу свих и свакога, а такође и ако будеш посећивао књижевне људе, којих има у Паризу као и другде.

„Али, пошто, према премудроме Солумуну, мудрост не улази у душу злонамерну, а свест без савести само је пропаст души, то имаш богу да заслужиш, да га љубиш и да га се бојиш, и све мисли своје и сву наду њему да управиш, те да му се вером која је саздана од милосрђа придружиш тако да се никад од њега грехом не удаљиш. Увек се чувај светских покура. У срце своје не пуштај таштине, јер је овај живот пролазан, док је реч божја вечита. Ближњима буди на услузи, а љуби ближње као себе самог. Наставнике поштуј. Бежи од друштва оних којима не желиш бити сличан, а не примај узалуд благодет коју ти је господ подарио. А када ти се учини да си постигао све знање које ти се предати могло, врати се к мени, да те видим и да те пред смрт. благословим.

„Сине, мир и благодет господа бога нашега нека је с тобом! Амин.

„Писано у Гдејци-Утопији, на дан седамнаестог марта. „Твој отац

„Г а р г а н т у а .”

Превео Станислав Винавер

Извор: Франсоа Рабле, *Гаргантуа и Пантагруел*,
Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.